

ZÁKLADNÉ PRINCÍPY PRE
ZABEZPEČENIE BLAHOBYTU,
SOCIÁLNEJ SPRAVODLIVOSTI
A UDRŽATEĽNEJ EKONOMIKY



OBSAH

3 | PREAMBULA

3 | ZÁKLADNÉ PRINCÍPY

1. Rámcový poriadok právneho štátu	3
2. Usporiadanie vlastníckych vzťahov a zamestnanosť	3
3. Hospodárska súťaž ako základ	4
4. Uplatnenie princípu hmotnej zodpovednosti	4
5. Stabilita rámcových podmienok hospodárstva	4
6. Poskytovanie verejných statkov prostredníctvom štátu	4
7. Solidarita a sociálne zabezpečenie	4
8. Stimulačná funkcia odvodov	4
9. Udržateľnosť	4
10. Politika otvorených trhov	4

5 | PODMIENKY ÚSPEŠNOSTI GLOBÁLNEHO SOCIÁLNE A TRHOVO ORIENTOVANÉHO HOSPODÁRSTVA

Na prekonanie svetovej finančnej a hospodárskej krízy potrebujeme medzinárodné pravidlá. Model sociálneho trhového hospodárstva nám ponúka istú rámcovú orientáciu. Tento model sa osvedčil na národnej úrovni. Štáty Európskej únie sa v Lisabonskej zmluve zaviazali, že sa budú usilovať o sociálne trhové hospodárstvo, ktoré dokáže obstáť v konkurencii. Inštitúcie Európskej únie, osobitne Európsky parlament v ostatných mesiacoch už dokázali, že chcú svoj záväzok splniť. Teraz sa musia tieto princípy uplatniť aj na medzinárodnej úrovni. Vedúci politickí predstavitelia a vedecké osobnosti v Európskej únii definovali v nasledujúcich princípoch, čo je v tejto súvislosti najdôležitejšie.

PREAMBULA

Rastúca hospodárska a politická previazanosť viedla v mnohých krajinách k vyššiemu rastu a hospodárskej súťaži, priniesla zlepšenie šancí na vzdelanie, posilnila sociálne štruktúry a zmenšila chudobu. Napriek tomu sú mier, sloboda a spravodlivosť stále ohrozené. Nerovnomerné rozdeľovanie svetového blahobytu nesie tiež svoj diel zodpovednosti za rastúce politické a spoločenské napätie. Súčasná finančná a hospodárska kríza sa dá prekonať jedine vtedy, ak budeme mať spoločné pravidlá. To však vyžaduje, aby sme sa spolu prihlásili k udržateľnej ekonomike. Potrebujeme medzinárodný konsenzus, ktorý umožní blahobyť, sociálnu spravodlivosť a udržateľné hospodárstvo, založené na spoločných princípoch a hodnotách. Pozitívne účinky globalizácie nesmú byť prítomné ani v časoch krízy ohrozované národným alebo regionálnym protekcionizmom. Orientácia na spoločné dobro, demokratická legitimita a nedotknuteľnosť ľudskej dôstojnosti sú základom, na ktorom možno pri zohľadnení kultúrnych a historických osobitostí takýto konsenzus dosiahnuť.

ZÁKLADNÉ PRINCÍPY

Solidarita a subsidiarita sú základnými princípmi. Vďaka solidarite sa trhové hospodárstvo orientuje na spoločné dobro, a tým získava legitimitu. Subsidiarita zasa vytvára a zabezpečuje priestor pre zodpovednosť jednotlivca a jeho vlastnú iniciatívu.

1. Rámcový poriadok právneho štátu

Funkčný, spoľahlivý a demokraticky legitimizovaný právny systém je základom účinného a trvalo udržateľného ekonomického konania. Vytvára podmienky pre výkonné hospodárstvo, pre účinnú štátnu správu blízku občanovi, ako aj pre zohľadnenie zásad dobrého spravovania spoločnosti. Regulačnými prvkami a dôsledným dozorom sa zabezpečuje kontrola dodržiavania pravidiel a trestá sa protiprávne konanie. To nie je samoučelné. Regulácia je primeraná a správna. Jej úlohou je také nastavenie stimulov v konkurenčnom prostredí, aby decentralizované konanie v hospodárskej súťaži prinášalo priaznivé spoločensko-politické výsledky.

2. Usporiadanie vlastníckych vzťahov a zamestnanosť

Účinný hospodársky systém zameraný na trvalú udržateľnosť musí stáť na súkromnom vlastníctve, na základe ktorého sa právo nakladať s hmotnými statkami odovzdáva do rúk súkromným podnikateľom a domácnostiam. Súkromné vlastníctvo rozhodujúcim spôsobom motivuje človeka k tomu, aby získaval svoj príjem prácou a je tiež základom pre inovatívne podnikanie. Iba hospodársky systém, ktorý sa zakladá na súkromnom vlastníctve, môže trvalo zabezpečovať zamestnanosť. Na takomto základe sa totiž rodí pocit vlastnej zodpovednosti a iniciatíva jednotlivca, bez ktorých nemožno hovoriť o efektívnom využívaní vlastného potenciálu, vzdelania, inovácie, rastu a blahobytu. Súkromné vlastníctvo je typické pre hospodársky systém založený na konkurencii, v ktorom množstvo malých a stredných podnikateľov ručí za svoje podnikanie a úsilie

osobným majetkom. Vlastníctvo znamená tiež spoločenskú zodpovednosť. Jeho využívanie má slúžiť aj pre všeobecné dobro. Tak sa zabezpečuje umiernené, dlhodobo udržateľné podnikateľské správanie a ochrana pred jednostranným konaním, zameraným na krátkodobý zisk.

3. Hospodárska súťaž ako základ

Svetový hospodársky systém založený na súťaži a na voľnej tvorbe cien vedie k optimálnemu umiestňovaniu nepostačujúcich prostriedkov. Fungujúca konkurencia je hnacím motorom udržateľného hospodárenia. Podnecuje k efektívnosti a pokroku, posilňuje zodpovedné konanie a bráni tomu, aby sa rozvinula jednostranná moc trhu. Hospodársky systém založený na súťaži potrebuje na národnej i medzinárodnej úrovni otvorené trhy a štátnu kontrolu moci trhu a jej koncentrácie. Hospodárska súťaž je založená na princípe výkonu a rovnosti šancí.

4. Uplatnenie princípů hmotnej zodpovednosti

Voľná súťaž je podmienená uplatňovaním princípů hmotnej zodpovednosti. Súťaž vo výkone sa tak spája so zodpovednosťou každého zúčastneného. Vyhliadky na zisk stimulujú súťaž. Osobná hmotná zodpovednosť za prípadnú stratu zas obmedzuje nezodpovedné a príliš rizikové konanie.

5. Stabilita rámcových podmienok hospodárstva

Ekonomika postavená na trhovom hospodárstve vyžaduje dlhodobú hospodársku orientáciu a čo najväčšiu makroekonomickú stabilitu. To platí predovšetkým pre národné a medzinárodné finančné trhy. Investície a dlhodobo orientované spotrebiteľské rozhodnutia predpokladajú dôveru v stabilné rámcové podmienky. K tomu patrí aj odmietnutie ochranných opatrení, ako aj menovej politiky, zameranej na krátkodobé národné hospodárske a rozvojové ciele.

6. Poskytovanie verejných statkov prostredníctvom štátu

V trhovom hospodárstve musí štát zabezpečiť poskytovanie verejných statkov, pokiaľ ich trh nevie poskytnúť, resp. ich poskytuje v nedostatočnej miere. Výkonná infraštruktúra, prístup ku vzdelaniu a k rozsiahlej zdravotnej starostlivosti, to sú oblasti, ktoré sa musia vytvárať v súčinnosti so

štátom. V prípade sociálne nedostatočne zaopatrených je úloha štátu o to väčšia. Štátne zásahy však musia byť ohraničené.

7. Solidarita a sociálne zabezpečenie

Hospodársky rast pomáha v boji proti chudobe. Trhové hospodárstvo nemôže zabrániť tomu, aby vznikali rozdiely v príjmoch resp. aby niektoré skupiny obyvateľstva neboli znevýhodňované. V trhovom hospodárstve sú preto potrebné systémy sociálnej a dôchodkovej starostlivosti so širokou pôsobnosťou, zodpovedajúce trhovým podmienkam, ďalej mechanizmy vyrovnávania regionálnych rozdielov, ako aj motivujúci daňový systém. Len tak sa zabezpečí sociálny zmiar a primeraná účasť širokých vrstiev obyvateľstva na hospodárskom a spoločenskom vývoji.

8. Stimulačná funkcia odvodov

Aby bolo možné financovať funkcie štátu, musí v trhovom hospodárstve jestvovať stimulačný odvodový systém. To znamená, že odvody nesmú byť stanovené tak, aby navádzali k menším výkonom alebo viedli k alokačným deformáciám.

9. Udržateľnosť

Každý hospodársky systém musí byť merateľný aj na základe svojich dlhodobých výsledkov. Udržateľnosť je z ekologického, sociálneho a fiškálneho hľadiska jedným z najdôležitejších kritérií úspešnosti a výrazom generačnej spravodlivosti. Právny poriadok postavený na osobnej a hmotnej zodpovednosti posilňuje udržateľný rozvoj. Osobitne aktívna politika zameraná na ochranu klímy je hospodárskym a morálnym záväzkom, aby bol zabezpečený prirodzený základ pre život budúcich generácií.

10. Politika otvorených trhov

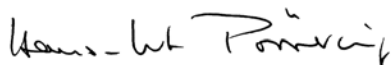
Únik do národnej izolácie a osamelosti nie je liekom proti kríze, práve naopak. Takéto úniky môžu ešte viac zhoršiť celosvetové dopady hospodárskej krízy. Rozhodujúci význam má koordinovaná politika otvorených trhov, ako aj dodržiavanie férových pravidiel hry. Príslušné medzinárodné inštitúcie treba ešte viac posilniť, aby sa dokázali brániť proti protekcionizmu a ekonomickému nacionalizmu.

**PODMIENKY ÚSPEŠNOSTI GLOBÁLNEHO
SOCIÁLNE A TRHOVO ORIENTO VANÉHO
HOSPODÁRSTVA**

Otvorená a globálna ekonomika musí mať medzinárodný rámec. Zásady a pravidlá, ktoré sa v hospodárskom a hodnotovom systéme orientovanom na sociálne a trhové hospodárstvo osvedčili na národnej, ako aj na európskej úrovni treba použiť aj na medzinárodnej úrovni. Tieto princípy spájajú slobodu so zodpovednosťou v prospech všetkých ľudí. Treba ich posilniť predovšetkým v oblasti finančných trhov a v systéme svetového obchodu. Ďalej je potrebné rozšíriť legitimitu, funkčnosť a hlbšiu spoluprácu

medzinárodných inštitúcií a tiež vytvárať integrujúce fóra spolupráce. Základom pritom musí byť spoľahlivý právny systém a demokratický poriadok orientovaný na subsidiaritu. Politická súťaž a participácia u jednotlivých národov podporujú hospodársky rozvoj a stabilitu medzinárodného spoločenského a ekonomického poriadku. Iba v takýchto podmienkach môžu nezávislé médiá a zväzy sprostredkovať potrebné informácie. Konsenzus a prihlásenie sa politických, hospodárskych a spoločenských aktérov k vyrovňavaniu záujmov na národnej a medzinárodnej úrovni sú predpokladom blahobytu pre všetkých.

8. júl 2009



Prof. Dr. Hans-Gert Pottering
predseda Európskeho parlamentu



Prof. Dr. Bernhard Vogel
bývalý ministerský predseda,
predseda Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.



Joseph Daul
predseda frakcie EPP v
Európskom parlamente



Dr. Wilfried Martens
predseda Európskej ľudovej
strany (EPP)



Prof. Dr. Cees P. Veerman
predseda Wetenschappelijk Instituut
voor het CDA